

BANKŲ IR FINANSŲ TEISĖS GRUPĖ

NAUJIENŲ BIULETENIS

2009 m. sausis - kovas Nr. 15

ŠIAME NUMERYJE:

- Bankų ir finansų teisė
- Mokesčiai
- Draudimas
- Teismų praktika
- ES teisė



TLS ALLIANCE

SUTKIENĖ, PILKAUSKAS IR PARTNERIAI
Didžioji 23, LT – 01128 Vilnius, Lietuva
Tel.: (8 5) 251 4444, 251 4445
Faks.: (8 5) 251 4455
El. paštas: spp@spp.lt
www.spp.lt

BANKŲ IR FINANSŲ TEISĖ

PATVIRTINTOS NEBANKINIO SEKTORIAUS ĮMONIŲ SERTIFIKATŲ SISTEMOS TAISYKLĖS

2009 m. vasario 12 d. Lietuvos banko valdyba nutarimu Nr. 21 patvirtino Nebankinio sektoriaus įmonių sertifikatų sistemos taisykles (toliau – Taisyklės) (Žin., 2009, Nr. 19-729), kurios įsigaliojo nuo 2009 m. vasario 23 d.

Taisyklės numato nebankinio sektoriaus įmonių sertifikatų sistemos (toliau – Sistema) paskirtį, sistemos veikimą, dalyvių teises ir pareigas, dalyvavimo sąlygas, sistemos duomenų apsaugos reikalavimus ir veikimą ypatingosiomis sąlygomis. Sistema skirta aprūpinti nebankinio sektoriaus įmones, teikiančias duomenis Lietuvos bankui, sertifikatais, naudojamais asmeniui autentifikuoti arba autentifikuoti ir duomenims pasirašyti Lietuvos banko informacinėse sistemose.

Pagal naująsias taisykles Sistemos dalyvis (sistemoje registruota nebankinio sektoriaus įmonė, teikianti duomenis internetu Lietuvos banko informacinėms sistemoms) ir/ar sertifikato savininkas (sistemos dalyvio įgaliotas darbuotojas, kuriam sertifikavimo paslaugų teikėjas sudaro sertifikatą) turi teisę pateikti sistemos operatoriui klausimus apie sertifikato naudojimo tvarką, taikymo sritį ir apribojimus bei gauti informaciją apie sertifikatų galiojimą.

Sertifikatai išduodami ir tvarkomi nemokamai.

LIETUVOS BANKAS MAŽINA MOKĖJIMO SISTEMŲ LIT AIS MOKĖJIMŲ NURODYMŲ ĮVYKDYMO ĮKAINIUS

2009 m. vasario 19 d. Lietuvos Banko valdyba patvirtino naują mokėjimo sistemos LITAS-RLS ir mažmeninių mokėjimų sistemos LITAS-MMS paslaugų įkainių apskaičiavimo tvarką. Galiojusi įkainių apskaičiavimo tvarkos metodika iš esmės nepakeista, o tik pakoreguota metų investicinių išlaidų apskaičiavimo tvarka ir supaprastintas eksploatacijos išlaidų skaičiavimas. Nuspręsta, kad pasibaigus išlaidų atsipirkimo laikotarpiui įkainiai sistemų dalyviams turi būti nustatomi laikantis anksčiau nustatytos tvarkos numatytų išlaidų padengimo, skaidrumo, sistemos dalyvių lygių teisių principų. Todėl numatoma, kad nuo šių metų balandžio pirmos dienos skubaus mokėjimo nurodymo įvykdymo įkainis bus sumažintas nuo dabar galiojančio įkainio 0,31 Lt iki 0,23 Lt, o neskubaus - nuo 0,28 Lt iki 0,21 Lt.

PATVIRTINTAS SEPA PLANAS

SEPA (angl. *Single Euro Payments Area* – tai erdvė, kurioje privatūs asmenys, įmonės ir kiti ekonomikos subjektai nepriklausomai nuo jų buvimo vietos galės siųsti ir gauti nacionalinius ir tarptautinius mokėjimus eurais, jiems taikant vienodas pagrindines sąlygas, teises ir įsipareigojimus. SEPA apima 27 Europos Sąjungos valstybes, taip pat Islandiją, Lichtenšteiną, Norvegiją ir Šveicariją.) koordinavimo komitetas patvirtino Mokėjimo priemonių pakeitimo SEPA mokėjimo

priemonėmis Lietuvoje planą (toliau - SEPA planą). Juo siekiama informuoti rinkos dalyvius apie pasirengimo SEPA projektui proceso eigą Lietuvoje. SEPA plane aptariami teisinės aplinkos, kredito pervedimų, debeto pervedimų, mokėjimo kortelių, infrastruktūros, informacijos standartų ir formatų, komunikacijos apie SEPA klausimai.

Lietuvoje, kaip ir kitose Europos Sąjungos valstybėse, SEPA kredito pervedimai pradėti vykdyti 2008 m. pradžioje. Šiuo metu galimybę gauti SEPA kredito pervedimus siūlo šeši komerciniai bankai ir visi užsienio bankų skyriai, aktyviai veikiantys mokėjimų rinkoje. Galimybę inicijuoti SEPA kredito pervedimus siūlo du bankai, o likę numato pasirengti tam iki 2009 m. pabaigos. Didžioji dauguma Lietuvos bankų jau šiuo metu atitinka SEPA reikalavimus mokėjimo kortelėms, o likę bankai numato, kad juos atitiks iki 2010 m. pabaigos.

MOKESČIAI

PAKEISTAS LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKESČIO ĮSTATYMAS

2009 m. vasario 19 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą Nr. XI-174, kuriuo buvo pakeistas Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas (Žin. 2009, Nr. 25-976) (toliau – Įstatymas). Pakeitimai įsigaliojo nuo 2009 m. kovo 5 d.

Įstatymo 12 str. papildytas 17 punktu. Pagal šio punkto nuostatas neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio tiesioginės ir kitos kompensacinės išmokos pajamų lygiui palaikyti, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios vienetai. Šios nuostatos taikomos apskaičiuojant 2009 metų ir vėlesnių metų mokestinių laikotarpių pelno mokestį.

Naujoji įstatymo redakcija taip pat numato, kad Lietuvos vieneto, kuris nėra laisvosios ekonominės zonos įmonė, fiziniams asmenims paskirstomas 2009 metų ir vėlesnių metų pelnas (ar jo dalis), proporcingai tenkantis dėl PMĮ 12 str. 5, 15, 16 punktuose, 46¹ str. nustatytų lengvatų neapmokestinamam ir (arba) taikant 0 proc. tarifą apmokestinamam pelnui, išskyrus PMĮ 5 str. 6 dalyje nurodytą atvejį, apmokestinamas taikant 20 proc. mokesčio tarifą. PMĮ 40¹ str. nuostatos netaikomas, kai fiziniams asmenims paskirstomas ir išmokamas 2008 metų ar ankstesnių metų pelnas (ar jo dalis).

PAKEISTAS LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIO ĮSTATYMAS

2009 m. vasario 19 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą Nr. XI-177, kuriuo buvo pakeistas Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas (Žin. 2009, Nr. 25-979) (toliau – Įstatymas). Pakeitimai įsigaliojo nuo 2009 m. kovo 5 d., tačiau Įstatymo nuostatos bus taikomos apskaičiuojant 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių nekilnojamojo turto mokestį.

Naujoji įstatymo redakcija nustato, kad nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas nekilnojamas turtas (arba jo dalis), fizinio asmens naudojamas pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti. Vadinas, nekilnojamas turtas (arba jo dalis) naudojamas pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, neapmokestinamas nekilnojamojo turto

mokesčiu nepriklausomai nuo to, ar fizinio asmens pajamos apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu, ar neapmokestinamos, t.y. neatsižvelgiant į asmens ūkio valdos ar ūkio ekonominį dydį.

Taip pat numatyta, kad nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas juridinių asmenų nekilnojamas turtas (arba jo dalis), jeigu tų juridinių asmenų daugiau kaip 50 procentų pajamų per mokestinį laikotarpį sudaro pajamos iš žemės ūkio veiklos. Nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas minėtiems juridiniams asmenims nuosavybes teise priklausantis nekilnojamas turtas bei iš fizinių asmenų neterminuotai ar ilgesniam, kaip vieno mėnesio laikotarpiui, perimtas nekilnojamas turtas, taip pat neatsižvelgiant į tai, koku pelno mokesčio tarifu apmokestinamas šio juridinio asmens pelnas.

PAKEISTOS KOMANDIRUOČIŲ SĄNAUDŲ ATSKAITYMO IŠ PAJAMŲ TAISYKLĖS

2009 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 134 (toliau – Nutarimas), buvo pakeistos Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimu Nr. 99 (Žin., 2003, Nr. 11-396), kurios įsigaliojo nuo 2009 m. kovo 6 d.

Priimti taisyklių pakeitimai reglamentuoja Lietuvos vieneto apmokėtas specialiojo derybų komiteto, administravimo, priežiūros ar kito organo nario išlaidas, susijusias su šio nario dalyvavimu minėtų organų posėdžiuose ir nustato, kad apskaičiuojant už 2008 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pelno mokestį, minėtos išlaidos gali būti atskaitomos iš jas apmokėjusio vieneto pajamų.

Taip pat nutarimu padidintas iš pajamų atskaitomas dienpinigių, mokamų komandiruočių Lietuvoje metu, išlaidų dydis, nustatant, kad iš pajamų negali būti atskaitomos dienpinigių išlaidos, viršijančios sumą, kuri būtų apskaičiuota kiekvienai komandiruotės dienai taikant 15 procentų nustatytos bazinės socialinės išmokos, galiojančios mokestinio laikotarpio, kurį prasidėjo komandiruotė, pirmąją dieną, sumos (šiuo metu toks dydis būtų 19,50 Lt = 130 x 15 proc.).

PATVIRTINTOS NENUOLATINIŲ LIETUVOS GYVENTOJŲ IR UŽSIENIO VALSTYBĖS PILIEČIŲ ĮREGISTRAVIMO Į MOKESČIŲ MOKĖTOJŲ REGISTRĄ/ IŠREGISTRAVIMO IŠ MOKESČIŲ MOKĖTOJŲ REGISTRO TAISYKLĖS

2009 m. vasario 17 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu Nr. VA-15 (toliau – Įsakymas), patvirtintos Nenuolatinių Lietuvos gyventojų ir užsienio valstybės piliečių įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro taisyklės ir nauja Nenuolatinių Lietuvos gyventojų ir užsienio valstybės piliečių prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą/išregistruoti iš Mokesčių mokėtojų registro REG807 forma. Įsakymas įsigalios nuo 2009 m. liepos 1 d.

Įsakymu pripažįstamas netekęs galios 2000 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 255 „Dėl Prašymų įregistruoti Mokesčio mokėtojų registre formų ir pildymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. Nr. 3-64, Nr. 4) ir šiuo įsakymu patvirtinta FR0224 forma ir jos pildymo taisyklės, taip pat pripažįstami netekusiais galios susiję teisės aktai.

Taisyklėse naujai reglamentuojamas užsieniečių, kuriems pagal atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatas nustatyta prievolė mokėti žemės ir nekilnojamojo turto mokesį, registravimo į Mokesčių mokėtojų registrą tvarka, reglamentuojamas įregistravimas mokesčių administratoriaus iniciatyva.

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PATEIKĖ GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO 17 STRAIPSNIO 1 DALIES 5 PUNKTO AIŠKINIMĄ

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nurodo, kad nuo 2009 m. sausio 1 d. pasikeitusioje Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme (Žin., 2002, Nr. 73-8085, toliau – GPMĮ) 17 str. 1 d. 5 punkto redakcijoje nustatyta, kad gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti, taip pat kompensacijos, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose, įskaitant kompensacijas už autorinių arba gretutinių teisių pažeidimą, išskyrus kompensacijas, mokamas gyventojui, kai nutraukiama darbo sutartis ar jos esmė atitinkanti sutartis, ir pinigines kompensacijas už nepanaudotas atostogas.

Vadinasi, visos nuo 2009 m. sausio 1 d. darbdavio darbuotojui išmokamos kompensacijos, kai nutraukiama darbo sutartis arba jos esmė atitinkanti sutartis, taip pat ir išeitinės kompensacijos (išeitinės išmokos, išeitinės pašalpos), išmokamos statutiniams valstybės tarnautojams, kurie privalomai atleidžiami dėl sveikatos būklės (pvz., atleidžiami pagal Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 53 str. 1 d. 4 punktą (kai negali tarnauti dėl sveikatos būklės, esant atitinkamai Centrinės medicinos ekspertizės komisijos išvadai)) priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms.

DRAUDIMAS

PAKEISTAS ASMENŲ, TIESIOGIAI AR NETIESIOGIAI VALDANČIŲ DRAUDIMO ĮMONĖS AR PERDRAUDIMO ĮMONĖS AKCIJAS, TURIMŲ BALSŲ SKAIČIAVIMO TVARKOS APRAŠAS

2009 m. vasario 17 d. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimu Nr. N-83 buvo pakeistas Asmenų, tiesiogiai ar netiesiogiai valdančių draudimo įmonės ar perdraudimo įmonės akcijas, turimų balsų skaičiavimo tvarkos aprašas. Naujasis aprašas įsigaliojo nuo 2009 m. vasario 25 d.

Aptariamais pakeitimais numatyta, kad skaičiuojant asmens (tiesiogiai ar netiesiogiai valdančio draudimo įmonės ar perdraudimo įmonės akcijas) turimus balsus, neatsižvelgiama į balsavimo teises ar akcijas, kurias finansų maklerio įmonės ar kredito įstaigos gali turėti po teiktos finansinių priemonių pasirašymo ir (arba) platinimo įsipareigojant jas išplatinti paslaugos, jei šiomis teisėmis nesinaudojama ar jos kitaip nenaudojamos siekiant kištis į emitento valdymą ir jei jos perleidžiamos per vienus metus nuo įsigijimo.

DRAUDIMO PRIEŽIŪROS KOMISIJA SUFORMAVO POZICIJĄ DĖL TAM TIKRŲ DRAUDIMO SUTARČIŲ NUOSTATŲ AIŠKINIMO

Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija, atsižvelgusi į tai, jog turto draudimo taisyklių sąlygos, numatančios draudiko teisę atsakyti išmokėti draudimo išmoką, jeigu draudžiamasis įvykis įvyksta dėl draudėjo, apdraustojo ar naudos gavėjo didelio neatsargumo, ne visada būna aiškios bei tinkamai atskleistos draudėjui ir dėl to kyla neaiškumų, taikant tokias draudimo sutarties sąlygas, 2009 m. kovo 3 d. posėdyje pateikė poziciją dėl tokių draudimo sutarties sąlygų.

Draudimo priežiūros komisijos nuomone, draudimo sutarties sąlygose turi būti detalizuoti atvejai, kurie būtų laikomi įvykė dėl draudėjo ar kito asmens didelio neatsargumo. Be to, draudimo sutarties sąlygose negali būti numatyta draudiko teisė atsakyti mokėti draudimo išmoką, kai draudžiamasis įvykis įvyksta dėl kitos nei tyčia ar didelis neatsargumas draudėjo (apdraustojo ar naudos gavėjo) kaltės formos. Draudimo priežiūros komisija taip pat pabrėžia, kad draudimo taisyklėse pateikiamos didelio neatsargumo ir kitos kaltės formą nusakančios sąvokos turi atitikti galiojančiuose teisės aktuose, teismų praktikoje ir teisės doktrinoje vartojamas atitinkamas sąvokas ir jų turinį. O atsižvelgiant į tai, kad Draudimo įstatymo 89 straipsnyje reikalaujama numatyti atvejus, kada draudikas atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką, jei draudžiamasis įvykis įvyksta dėl draudėjo ar apdraustojo didelio neatsargumo, bei į tai, jog kaltės formai nustatyti reikalingos specialios – teisės – žinios, draudimo sutarties sąlygose turi būti detalizuoti atvejai, kurie būtų laikomi įvykė dėl draudėjo ar kito asmens didelio neatsargumo.

Šiuo atveju būtina pažymėti, kad Draudimo priežiūros komisija pateikia tik savo nuomonę, kuri negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas ar sprendimas konkrečiu atveju.

RUSIJOS FEDERACIJA ĮSTOJO Į ŽALIOSIOS KORTOS SISTEMĄ

Rusijos Federacija nuo 2009 metų sausio 1 d. prisijungė prie tarptautinės vairuotojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo (žaliosios kortos) sistemos (šiuo metu žaliosios kortos sistemai priklauso 45 valstybės: 41 Europos šalis, taip pat Izraelis, Iranas, Marokas ir Tunisas) ir tapo pilnateise jos nare, todėl dabar Rusijos Federacijoje pripažįstama žaliosios kortos sistemai priklausančių valstybių draudimo įmonių suteikiama draudimo apsauga. Vairuotojai, vykstantys į Rusijos Federacijos teritoriją, neprivalo papildomai apsidrausti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Draudimo apsaugą užtikrina Lietuvos Respublikos draudimo įmonių išduota naujo pavyzdžio žaliąji korta, kuri galioja Rusijos Federacijos teritorijoje. Taip pat Rusijos Federacijoje registruotas ir apdraustas transporto priemonės vairuojantys asmenys, įvažiuojantys į Lietuvos teritoriją, neprivalo draustis pasienio draudimu.

Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos draudimo įmonės nuo 2009m. sausio 1 d. neteko teisės platinti Rusijos Federacijos draudimo įmonių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijimus.

TEISMŲ PRAKTIKA

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS PRIĖMĖ SPRENDIMĄ DĖL PRIEVOLĖS MOKĖTI AKCIZUS

2009 m. sausio 14 d. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas (toliau – Teismas) priėmė sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶ – 103/2009, dėl prievolės mokėti įstatymo nustatytus akcizus.

Savo sprendime Teismas nurodė, kad Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 8 punktą numato, kad prievolė mokėti akcizus Lietuvos Respublikoje atsiranda už laikomas banderolėmis nepaženklintas akcizais apmokestinamas prekes, kurios šio įstatymo ir jį įgyvendinančių teisės aktų nustatyta tvarka privalo būti paženklintos banderolėmis. To paties įstatymo 8 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalies 8 punkte nurodytu atveju prievolė mokėti akcizus tenka asmeniui, laikančiam nepaženklintas, tačiau privalančias būti paženklintomis, prekes. Be to Teismas atkreipė dėmesį, kad pagal Europos Tarybos Direktyvos Nr. 92/12/EEB 7 straipsnio 3 dalį priklausomai nuo aplinkybių, mokesčių privalo sumokėti pristatymui skirtus produktus pristatantis ar laikantis asmuo, arba produktus naudojimui kitoje nei ta, kurioje produktai jau buvo išleisti vartojimui, valstybėje narėje gaunantis asmuo, arba atitinkamas prekybininkas ar viešoji įstaiga.

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS PASISAKĖ DĖL PVM ATSKAITOS

2009 m. sausio 15 d. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas (toliau – Teismas) priėmė sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁴² – 86/2009, dėl teisės į PVM atskaitą.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (toliau – Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas) 64 straipsnis ir 80 straipsnis numato, kad PVM mokėtojas turi teisę įtraukti į PVM atskaitą pirkimo PVM už įgytas prekes ir (arba) paslaugas, jeigu PVM mokėtojas turi PVM sąskaitą-faktūrą, kuri turi visus Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme bei kituose teisės aktuose nustatytus rekvizitus. Teismas nurodė, kad vertinant mokesčių mokėtojo teisę į PVM atskaitą, būtina nustatyti ne tik tai, ar atitinkama PVM sąskaita-faktūra turi įstatymo reikalaujamus formaliuosius rekvizitus, bet ir tai, ar ūkinė operacija realiai įvyko ir ar jos turinys yra toks, koks pavaizduotas buhalterinės apskaitos dokumentuose (PVM sąskaitoje-faktūroje). Jeigu PVM sąskaita-faktūra, kuria mokesčių mokėtojas grindžia savo teisę į PVM atskaitą, turi reikalaujamus formaliuosius rekvizitus, tačiau turimų įrodymų visuma leidžia teigti, jog ūkinė operacija neįvyko ar jos turinys yra ne toks, koks pavaizduotas PVM sąskaitoje-faktūroje, tuomet mokesčių mokėtojas neturi teisės į PVM atskaitą.

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS APIBRĖŽĖ INDIVIDUALIOS VEIKLOS SĄVOKĄ

2009 m. vasario 19 d. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas (toliau – Teismas) priėmė sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁴² – 66/2009, kur buvo sprendžiamas ginčas dėl asmenų veiksmų, susijusių su nekilnojamojo turto objektų pirkimu ir pardavimu, pripažinimo

individualia veikla bei pajamų, gautų už parduotą nekilnojamąjį turą, priskyrimo individualios veiklos pajamoms.

Teismas nurodė, kad Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo prasme savarankiška veikla Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikytina tokia veikla, kurią vykdydamas asmuo veikia savo valia ir nuožiūra, nepriklausomai nuo kitų asmenų, ir iš kurios tiesiogiai gauna pajamas. Savarankiškai veikdamas fizinis asmuo pats sprendžia su savo veikla susijusius klausimus, pats investuoja (savo nuosavomis ar skolintomis lėšomis (turtu)), dengia su veiklos vykdymu susijusias išlaidas, paskirsto ir naudoja gautas pajamas.

Tam, kad atitinkamą veiklą galima būtų pripažinti individualia, turi būti nustatytas ir šios veiklos tęstinumas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog tokios veiklos vykdymo aplinkybės kaip nevienkartinis, nuolatinis sandorių sudarymas, jų skaičius, tęstinis jų sudarymo laikotarpis (pasikartojimas) sudaro pagrindą konstatuoti tokios veiklos tęstinumo požymį.

Nustačius šiuos požymius veiklą galima kvalifikuoti kaip individualią ir iš jos gautas pajamas apmokestinti.

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS PATEIKĖ „SĄNAUDŲ“ PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO PRASME IŠAIŠKINIMĄ

2009 m. vasario 10 d. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis Teismas (toliau – Teismas) priėmė sprendimą administracinėje byloje Nr. A¹⁴³ – 207/2009, kur buvo nagrinėjamas klausimas dėl leidžiamų pelno mokesčio atskaitymų.

Šioje byloje Teismas nurodė, kad Pelno mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalis numato, kad leidžiami atskaitymai yra visos faktiškai patirtos įprastinės tokiai veiklai vieneto sąnaudos, būtinos vieneto pajamoms uždirbti ar vieneto ekonominei naudai gauti, jeigu šis įstatymas nenustato ko kita. Pagal šio straipsnio 2 dalį, ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudos yra ribojamų dydžių leidžiami atskaitymai. Pažymėtina, kad šio įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje yra pateiktas sąvokos „sąnaudos“ išaiškinimas, pagal kurį sąnaudos - visos išlaidos, patirtos uždirbant pajamas. Pelno mokesčio įstatymo 18 straipsnio (kuris reglamentuoja ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudų apskaičiavimą) 1 dalyje yra nurodyta, kad ilgalaikio turto įsigijimo kaina į sąnaudas perkeliama ir iš pajamų atskaitoma dalimis per šio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, nustatomą pagal šio straipsnio 2 dalį. Pelno mokesčio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad turto įsigijimo kaina - išlaidos, patirtos įsigyjant turą, įskaitant sumokėtus komisinius atlyginimus bei mokesčius (rinkliavas), išskyrus Pridėtinės vertės mokesčių, susijusių su šio turto įsigijimu.

Aiškindama nurodytas materialinės teisės normas sisteminiu bei teleologiniu (įstatymo tikslo) teisės aiškinimo metodais, kolegija pažymėjo, kad jose nurodyta sąnaudų samprata yra siejama (o pagal 2 str. 22 d. bei 14 str. 1 d. yra tapatinama) su realiai patirtomis ūkio subjekto (vieneto) išlaidomis, o ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudų kompensavimas yra būdas, kuriuo leidžiama iš dalies padengti realiai patirtas šio turto įsigijimo išlaidas (turto įsigijimo kaina) išdėstant tokį padengimą laike ir ribojant jį tam tikromis sąlygomis. Toks ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudų aiškinimas yra taikytinas visoms

(ilgalaikio) turto įsigijimo situacijoms, tarp jų ir Pelno mokesčio įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje numatyti (šioje byloje nagrinėjamai ir aukščiau aptartai) situacijai.

ES TEISĖ

EUROPOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKA

2008 m. spalio 16 d. Europos Teisingumo Teismas (toliau - Teismas) priėmė sprendimą Canterbury Hockey Club, Canterbury Ladies Hockey Club (toliau - Hockey Clubs) prieš Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs byloje (bylos Nr. C-253/07). Šiame sprendime nagrinėjamas klausimas dėl England Hockey Limited (toliau - England Hockey) suteiktų Hockey Clubs paslaugų, susijusių su sportu ir kūno kultūra, apmokestinimo PVM, kurios šių klubų teigimu, turėjo būti atleistos nuo PVM.

Kalbant apie sportą ir kultūrą kaip viešojo intereso tikslą, Šeštosios direktyvos 77/388 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies m punkte numatyto atleidimo nuo mokesčio siekiama skatinti tokią veiklą, tačiau nėra bendrai atleidžiamas nuo mokesčio bet koks su ja susijusių paslaugų teikimas. Tam, kad būtų numatytas atleidimas nuo mokesčio, turi būti tenkinamos iš tos pačios nuostatos išplaukiančios tam tikros sąlygos. Pirmiausia tai su sportu ir kūno kultūra susijusias paslaugas turi teikti minėtame straipsnyje nurodyta organizacija (nepelno organizacija). Antra, paslaugas teikianti nepelno organizacija neapmokestinti minėtas paslaugas gali tik tokiu atveju, jeigu jos bus teikiamos asmenims – sporto ar kūno kultūros programų dalyviams, ir jei tos paslaugos yra būtinos užsiimant sportu ar kultūra. Vadinasi, tokio sandorio atleidimas nuo PVM visų pirma priklauso nuo teikiamos paslaugos pobūdžio ir jos santykio su dalyvavimu sporto ar kūno kultūros programose.

Teismas išaiškino, kad Šeštosios direktyvos 77/388 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies m punktu siekiama šioje nuostatoje numatyta atleidimą nuo mokesčio taikyti ne tik tam tikroms sporto rūšims, bet bendrai sportui, o tai reiškia, kad apimamas ir sportas, kuriuo užsiima individai asmenų grupėse ar organizacinėse ir administracinėse struktūrose, įkurtose neįregistruotų asociacijų ar juridinių asmenų, kaip sporto klubai, jeigu tenkinamos aukščiau nurodytos sąlygos.

Šeštosios direktyvos 77/388 13 straipsnio A skirsnyje numatyto atleidimo nuo mokesčio galimi apribojimai gali būti nustatomi tik taikant šios nuostatos 2 dalį. Kai valstybė narė

Šis naujienų biuletenis yra tik informacinio pobūdžio ir pilnai neatspindi visų teisinio reglamentavimo aspektų. Dėl išsamios konsultacijos teisiniais klausimais prašome kreiptis į mūsų kontorą telefonais: (8 5) 251 44 44, (8 5) 251 44 45.

tam tikrą glaudžiai su sportu ar kūno kultūra susijusią paslaugą, kurią teikia nepelno organizacijos, atleidžia nuo mokesčio, ji negali nustatyti kitų nei Šeštosios direktyvos 77/388 13 straipsnio A skirsnio 2 dalyje numatytųjų sąlygų. Kadangi ši nuostata nenumato apribojimų aptariamų paslaugų gavėjų atžvilgiu, valstybės narės negali nagrinėjamo atleidimo nuo mokesčio netaikyti tam tikroms šių paslaugų gavėjų grupėms.

Šio sprendimo nuostatų taikymas Lietuvoje yra svarbus, nes pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus pelno nesiekiančių juridinių asmenų teikiamos su kūno kultūra ir sportu susijusios paslaugos PVM neapmokestinamos. Kadangi kūno kultūros ir sporto dalyviai yra fiziniai asmenys, todėl pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, kurie fiziniams asmenims teikia su kūno kultūra bei sportu susijusias paslaugas, šių paslaugų neapmokestina PVM, neatsižvelgiant į tai, kas sumoka už gautas paslaugas (fizinis asmuo, ar juridinis asmuo).

EUROPOS KOMISIJA NUSPRENDĖ LEISTI LANKŠČIAU NAUDOTI STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PARAMĄ

Europos Komisija priėmė sprendimą šešiais mėnesiais (t. y. iki 2009 m. birželio 30 d.) pratęsti projektų ir mokėjimų terminą.

Komisija taip pat priėmė priemonę, kuria valstybėms narėms ir regionams suteikiama daugiau lankstumo skiriant finansavimą skirtingiems prioritetams. Iki šiol vadovaujančiosios institucijos norėdamos paskirstyti lėšas pagal prioritetines kryptis, t. y. kiekvienos sanglaudos politikos veiksmų programos strategines išlaidų sritis, turėjo laikytis 2 proc. lankstumo ribos. Atsižvelgdama į neįprastas valstybių narių aplinkybes Komisija nusprendė penkis kartus – nuo 2 iki 10 proc. – padidinti lėšų skirstymo pagal prioritetus lankstumo ribą. Taip valstybės narės likusią lėšų dalį galės skirti svarbiausioms sritims.

Kontaktiniai asmenys:

Neringa Gražinytė, asocijuota partnerė (neringa.grazinyte@spp.lt);

Rokas Bukauskas, advokato padėjėjas (rokas.bukauskas@spp.lt);

Liutauras Baikštys, advokato padėjėjas (liutauras.baikstys@spp.lt).